

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VI. Virtutes fortitudini annexæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

CAPUT VI.

Virtutes fortiudini annexæ.

69 Quatuor sunt, ut ex Tullio recenset S. Thomas q. 128. scilicet magnanimitas, magnificentia, patientia, perseverantia. De quibus §§. seqq.

§. I.

Magnanimitas, ipsiusque cum humilitate conciliatio.

70 Magnanimitas est virtus, quæ ad opera magna & heroica, quæ talia, in omni virtutum genere inclinatur, non finaliter propter honorem, sed propter Deum. Specialis est virtus. Quamvis enim omnis virtus perfecta extendatur se ad opera magna sui generis; non tamen quæ magna, sive (ut S. Thomas loquitur) non ratione cuiusdam excellentiæ; uti magnanimitas. Quæ tamen nil in rebus creatis æstimat magnum, nisi virtutem, quæ animum perficiens manet in æternum, ad finemque deducit ultimum, nec ab invito rapi potest. Cætera, ut divitias, voluptates, & sæculi honores parvifacit, quia non perficiunt animum, & ab invito rapi possunt, & sæpè utentis vitio ab ultimo fine abducunt.

71 Absit proinde à magnanimo, magna operari propter honorem. Neque enim virtutis opus est propter honorem, sed honor propter virtutem; nec istius ordinis inversio esse potest nisi vitiosa. Unde magnanimitatis est honorem & laudem apud homines non quærere, sed contemnere. Eò quod contemptus ipsius, opus heroicum sit humilitatis, prohibeatque Christus iustitiam nostram facere coram hominibus, ut videamur ab eis, Matth. 6.

72 Non audiendus ergo Burghaber, centurià 1. casu 40. ad 4. dicens, non apparere, cur non liceat operari propter honorem cum debita moderatione. Nec alius Recentior, aiens, sine peccato moderatè appeti posse honorem ex re bona, idque colligi ex sancto Thoma q. 131. a. 1. ad 3. Sicut enim appetitus voluptatis & divitiarum propter se illicitus est; ita & appetitus gloriæ & honoris, prout to. 1. demonstravi, docetque sanctus Augustinus lib. 5. de Civit. Dei c. 13. hisce verbis: *Sanius videt, qui & amorem laudis vitium esse cognoscit.* Quæ verba refert, approbatque sanctus Thomas q. 132. a. 1. Nec dubium est, appetitum honoris propter se, ad ambitionem pertinere, magnanimitatemque eo ipso desinere esse virtutem, quo magna operatur finaliter propter honorem. *Neque enim est vera virtus, nisi quæ ad eum finem tendit, ubi est bonum hominis, quo melius non est.* Augustinus lib. 5. de Civitate Dei cap. 12.

Nec refert, quòd magnanimitas verberetur circa magnos honores, ut S. Thomas dicit q. 129. Sic enim verberatur circa magnos honores, sicut temperantia circa magnas voluptates, iis non fruendo, sive propter se eas non appetendo, sed iis moderatè propter aliud utendo.

Et isto sensu sanctus Doctor q. 132. a. 74. 1. dicit, quòd *appetitus honoris vel gloriæ non nominat aliquid vitiosum*: quia ordinatè appeti possunt, quatenus utilia ad glorificandum Deum, vel ad proficiendum in bono per modum stimuli ad summum cuiusque virtutis.

Magnanimitati per defectum opponitur *puffillanimitas*; per excessum *presumptio*, *ambitio*, & *inanis gloria*.

Puffillanimitas vitium est, quo quis res magnas, quibus gerendis aptus est ex donis Dei, vel magnos honores, quibus dignus est, sibi legitime oblatos, ex animi parvitate, nimiaque abiectione refugit, suamvè authoritatem, dignitatem, honorem, & privilegia tueri negligit, quatenus id necessarium & conducibile est ad Dei honorem, vel publicam utilitatem. Licitum quidem est honores legitime oblatos, ex consideratione propriæ infirmitatis, humiliter recusare, tametsi iis dignus sis cum Dei adiutorio: sic enim fecit Moyse Exodi 3. Hieremias cap. 4. sed non pertinaciter, neque ex puffillanimitate. Neque dignos honores recusare jubet humilitas, imò prohibet magnanimitas, germana soror humilitatis. Nam, ut S. Thomas ait q. 129. a. 3. ad 4. *in homine invenitur aliquid magnum, quòd ex dono Dei possidet; & aliquis defectus, qui comperit ei ex infirmitate natura.* Magnanimitas ergo facit quòd homo se magnis dignificet (id est magnis honoribus, aut magnis rebus gerendis parem existimet) secundam considerationem donorum quæ possidet ex Deo... *Humilitas autem facit, quòd homo seipsum parvipendat, secundam considerationem proprii defectus.* Similiter etiam magnanimitas contemnit alios, secundum quòd deficiunt à donis Dei (non enim tantum alios appetiatur, quòd pro eis aliquid indecens, id est contra officium & decorum, faciat) sed humilitas alios honorat, & superiores æstimat, in quantum in eis aliquid inspicit de donis Dei. Unde dicitur in Psalm. 14. de viro iusto: "Ad nihilum deductus est in conspectu ejus malignus.... timentes autem Dominum glorificat." Et sic patet, quòd magnanimitas, & humilitas non sunt contraria, quamvis in contraria tendere videantur secundum diversas considerationes. Sic humillima Virgo Virginum, salvâ humilitate suâ summâ, agnovit, quòd fecit sibi magna qui potens est, propter quæ beatam ipsam dicerent omnes generationes. Sic Daniel c. 2. salvâ humilitate, Nabuchodonolori dixit: *Sapientia est in me plusquam in cunctis viventibus.* Et Patriarcha Joseph, Genes. 44. fratribus

dixit: *An ignoratis quod non sit similis mihi in augurandi scientia?* Et q. 162. a. 2. ad 2. *Tendere (inquit) in aliqua majora, ex propriarum virium confidentia, humilitati contrariatur. Sed quod aliquis, ex confidentia divini auxilii, in majora tendat, hoc non est contra humilitatem.* De qua plura lib. 8. cap. 8. §. 5.

77 De præsumptione, ambitione, & inani gloria to. 1. differimus. *Præsumptio est nimia confidentia, quâ quis ea aggreditur, quæ vires suas excedunt, ut dum homo non satis idoneus, præsumit exercere officium Confessarii, Medici, Advocati, vel appetit officium Superioris, &c. Peccatum est mortale, dum ex hoc sequitur, vel sequi natum est notabile nocumentum proximi, spirituale, vel corporale.*

78 *Ambitio est inordinatus appetitus honoris, cum scilicet quispian honorem appetit, nec debitum, nec oblatum, vel illegitimè oblatum, & indebitum, vel illegitimis mediis utitur ad eum consequendum. Qua in re frequenter incurritur mortale peccatum.*

79 *Vana gloria, est vana gloriæ cupiditas. Ad cujus evidentiam S. Thomas q. 132. a. 1. observat, gloriam posse dici vanam tripliciter. 1º. ex parte rei, de qua quis gloriam quærit, dum scilicet gloriam quærit, vel de re quam non habet, vel de eo quod non est gloriâ dignum. 2º. ex parte ejus à quo quis gloriam quærit, puta hominis, cujus iudicium adeo est obnoxium errori, ut sæpè laudanda vituperet, laudet vituperanda. 3º. ex parte ejus qui gloriam appetit, quia gloriam concupitam ad debitum non refert finem, scilicet ad gloriam Dei, vel salutem proximi. Non quod humana laus & gloria in se culpanda sit, sed quia propter ipsam laudem operari hoc est vanitatem innere, ait S. Augustinus conc. 12. in Plal. 118. Unde quamvis gloriæ cupiditas plerumque sit peccatum veniale, est tamen perniciosum. Quia omni insidiatur virtuti, operisque, quamlibet eximii, virtutem perdit & meritum, si affectu inanis gloriæ fiat. Neque enim verè est virtuosus, qui propter humanam gloriam opera virtutis operatur (ait S. Thomas ibidem ad 2.) ut probat S. Augustinus l. 5. de Civitate Dei cap. 12.*

§. II.

Magnificentia.

80 **M**agnificentia est virtus inclinans ad magna opera externa, magnis sumptibus facienda, quando id ratio, & divinæ Legis regula postulat, v. g. ad magnos sumptus faciendos ad extruccionem dotationemque Templorum, fundacionem Monasteriorum, Xenodochiorum, Collegiorum, &c. Duplex est, publica & privata. Publica est, cum ad publicos usus, pios vel poliucos magni sumptus conferuntur. Privata, cum magnifica munera in quempiam privatam confe-

runtur, vel pertinentia ad usum proprium magnificè fiunt, dum id ratio decori, seu personæ dignitas postulat. Quia verò nullus finis humanorum operum est adeo magnus, sicut honor Dei; idèò magnificentia præcipue magnum opus facit in ordine ad honorem Dei. Unde Philosophus 4. Ethic. dicit: *honorabiles sumptus sunt maxime, qui pertinent ad divinam sacrificia. Et circa hoc maxime fudet magnificus. Et idèò magnificentia conjungitur sanctitati; quia præcipue ejus effectus ad Religionem sive sanctitatem ordinatur.*

Magnificentia per defectum opponitur 81 *parvificentia*; per excessum *profusio*. *Parvificentia*, vitium est, quo pecuniæ nimis amator, deficit à justa proportione, quam ratio decori postulat, inter opus faciendum, & sumptus pro eo faciendos; vel quo minus largitur alicui, quam personæ & dignitati ipsius conveniat. Plerumque non est nisi veniale, ut innuit S. Thomas q. 35. a. 1. ad 3. Est tamen mortale, dum quis ad opus magnum obstrictus est voto, juramento, vel testamento, & in eo faciendo ita sumptibus parcit, ut ratio notabiliter lædatur, vel opus periculo ruinæ exponatur. *Profusio* est cum plures sumptus fiunt, quam opus susceptum, vel personæ qualitas postulat. Peccatum est mortale, si conjunctum habeat notabile proximi detrimentum, v. g. si prodigus per hoc impotentem se reddat ad solutionem debitorum, largitionem elemosinarum, &c.

§. III.

Patientia.

Duplex est fortitudinis actus, scilicet 82 *aggredi & sustinere*, quos inter sustinere difficilius est quam aggredi. Qui enim sustinet, jam sentit periculum, imò & malum. Qui verò aggreditur, ea respicit ut futura. Difficilius verò est non moveri à præsentibus, quam à futuris. Deinde sustinentia diuturnior est quam aggressio: cum aggredi quis aliquid arduum possit ex subitoto motu. Unde Philosophus dicit, quosdam esse prævolantes ante pericula, qui in periculis ipsis discedunt.

Sustinentia itaque, seu patientia à Tullio 83 *definitur, honestatis aut utilitatis causa rerum arduarum & difficultum voluntaria ac diuturna perpessio.* Ab Augustino, *virtus, quâ mala quo animo toleramus, ne animo bona deseramus, per quæ ad meliora perveniamus.* l. de patientia c. 11. Officium proinde ipsius est roburare animum adversus dolorem & tristitiam, ne difficultate & arduitate operis fractus, à bono suscepto ad malum deflectat. Nam, ut Augustinus profequitur, *impatientes, dum mala pati nolunt, non efficiunt ut à malis eruantur, sed ut mala graviora patiantur. Patientes autem, qui mala malunt non committendo ferre, quam non ferendo committere, & leviora faciens quæ* per

per patientiam patiuntur, & peiora evadunt, quibus per impatientiam mergerentur. Bona vero aeterna & magna non perdunt, sed promerentur, dum malis temporalibus brevibusque non cedunt. . . . Neque enim aeterna erit patientia (inquit c. 10.) quae necessaria non est, nisi ubi toleranda sunt mala; sed aeternum erit quod per patientiam pervenitur, tamque magnum, ut non sint condigna passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis, dum modo Christiana sit patientia nostra. Non enim sicut omnes qui sciunt, sunt participes scientiae, ita omnes qui patiuntur, sunt participes patientiae (ait c. 6.) sed qui passione reflectuntur, hi patientia veritate laudantur, hi patientia munere coronantur. Passione vero reflectuntur, qui propter bonam causam, seu Deum, mala tolerant sine murmure contra Deum, sine odio adversus inferentes mala, & sine excessu doloris, aut tristitiae.

84 Vitia patientiae opposita sunt insensibilitas, & impatientia. Insensibilitas ei opponitur per defectum, impatientia per doloris excessum. Vitiosum est enim, naturaeque humanae dissentancum, nec propriis malis tangi, nec alienis: cum id duritiae sit signum, veritatisque amicitiae, & vitae politicae indecorum. Vitiosa quoque impatientia: utpote quae excessivè quis dolet, vel ex dolore à recto discedit.

§. IV.

Perseverantia.

85 Perseverantia dupliciter accipitur. Uno modo, ut virtus adjuncta fortitudini,

per quam homo firmum habet propositum in opere bono persistendi, usque ad illius consummationem, & de facto persistit, non obstantibus molestiis & difficultatibus, ex actus diurnitate provenientibus. Quia vero aliquae sunt virtutes, quarum actus per totam vitam morali quodam modo durare, frequenterque exerceri debent, scilicet fides, spes, charitas, &c. idè respectu ejusmodi virtutum actus perseverantiae non consummatur, nisi in fine hujus vitae mortalis. Et propterea alio modo perseverantia sumitur ab Augustino pro ea quae usque in finem perseveratur in Christo. Finem autem dico, quo vita ista finitur, in qua tantummodo periculum est ne cadatur. Lib. de dono persever. cap. 1.

Vitia perseverantiae opposita sunt, mollietas per defectum, & pertinacia per excessum. Mollietas, ex vitae mollis & delicatae consuetudine, labores, & difficultates bonorum operum sustinere refugit. Pertinacia firmiter manet in propria sententia, vel actione suscepta, ubi non oportet, vel plusquam oportet, nullam habitam rationem difficultatum, vel rationum quae animum ab his revocare deberent. Quod profecto fatuae superbiae argumentum est. Nam, ut Seneca lib. 4. de benefic. c. 38. ait, non est levitas a cognito, & damnato errore discedere, & ingenue fatendum est, aliud putavi, deceptus sum. Hac vero superba stultitia perseverantia est, quod semel dixi, quaecumque est, firmum, ratumque sit. Non est turpe eum re mutare consilium.

LIBER OCTAVUS.

AMOR TEMPERANS,

Sive

DE TEMPERANTIA.

87 **U**m temperantiae sit, appetitum cohibere ab earum rerum amore, quae inordinatè amantur, & maxime ab inordinato amore esculentorum, poculentorum, venerorumque: circa res istas planè necessarius est ordo amoris. Optima proinde temperantiae regula est, quam Augustinus tradit lib. de morib. Eccles. c. 19. Habet vir temperans in hujuscemodi rebus moralibus & sumentibus vitae regulam utroque Testamento firmatam, ut eorum nihil diligat, nihil per se appetendum putet, sed ad vitam hujus, atque officiorum necessitatem, quantum fas est, usurpet, mentis modestiam, non amantis affectum.

Tom. II.

Siquidem, ut Apostolus ait ad Tit. 2. apparuit gratia Dei & Salvatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos, ut abnegantes impietatem, & secularia desideria, sobriè, justè, & piè vivamus in hoc saeculo, expectantes beatam spem, & adventum gloriae magni Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi. Et quænam est illa gratia Dei & Salvatoris, quæ sic apparuit erudiens nos, ut sobriè vivamus, quantum ad nos, justè ad proximum, piè ad Deum; nisi illa quæ nobis peccati odium, & justitiæ inspirat amorem, interius illustrando mentem cognitione veritatis, & inflammando cor amore rectitudinis? nisi illa,

S f